

Psykologer og klimaendringer

Sigmund Elgarøy

psykologspesialist og kontorleder for Finnmarkskontoret i Alternativ til Vold. Medlem av klimautvalget i Psykologforeningen

Engasjerte psykologer må begynne å snakke sammen om «vår tids største helsetrussel». Her er konkrete forslag vi kan diskutere.

DEBATT: PSYKOLOGI OG KLIMA

«Psykologer er etisk forpliktet til å engasjere seg i folks liv og livskvalitet. Deres kunnskap er essensiell i kampen mot klimaendringene. Hva vil Psykologforeningen gjøre med det?» spurte Gunhild Stordalen og Marianne Bjørnstad i novemberutgaven.

Jeg har ikke registrert at Psykologforeningen har svart på utfordringen om klimaansvar som kom i novemberutgaven. Det håper jeg at foreningen gjør. Hva med å vurdere å etablere samarbeid med Legeforeningen? De har allerede begynt å arbeide med klimatematikken.

«Vår tids største helsetrussel»

I Tidsskrift for Den norske legeforening kan vi se klimaendringer omtalt som «vår tids største helsetrussel». Legeforeningen nedsatte i tråd med dette en arbeidsgruppe for global oppvarming og helse, som nå er slått sammen med andre arbeidsgrupper i et utvalg kalt «Legeforeningens utvalg for menneskerettigheter, klima og global helse». Utvalget skal arbeide med forholdet mellom medisinsk virksomhet og menneskerettigheter, helsemessige konsekvenser av global oppvarming og globale helsespørsmål. Arbeidsgruppen utarbeidet et grunnlagsdokument som fremhever både helsepolitisk arbeid (nasjonalt og internasjonalt), behovet for forskning, rolle som part i arbeidslivet, og klinisk arbeid som viktige arenaer for å handle i forhold til klimaendringenes utfordringer. Dokumentet avslutter med en oppfordring til alle helsearbeidere og samarbeidende fagforeninger om å fokusere på denne globale utfordringen.

I Canada ser samfunn sitt tradisjonelle levevis bli alvorlig forstyrret av endringer i klimaet. Dette har naturligvis også følger for folks psykiske helse

Ja til nettverk

Mens vi venter på initiativer ovenfra, kan vi også gjøre noe nedenfra. Som et innspill fra grunnplanet ønsker jeg at interesserte psykologer (og studenter) danner et nettverk som kan begynne å kommunisere for å utvikle ideer, tiltak og prosjekter. Mitt inntrykk av situasjonen i dag er at ingen har oversikt over kompetansen og engasjementet blant psykologer når det gjelder klimaendringer. Hvis vi etablerer et nettverk, får vi samlet ressurser, og da har vi et helt annet utgangspunkt for å gjøre noe enn når vi sitter på hver vår tue og bekymrer oss.

Et kjent sitat fra Obamas vitenskapelige rådgiver John Holdren er slik: «We basically have three choices: mitigation, adaptation and suffering. We're going to do some of each. The question is what

the mix is going to be. The more mitigation we do, the less adaptation will be required and the less suffering there will be.»

Sårbare urfolkssamfunn

Stordalen og Bjørnstad legger vekt på grønne valg og atferdsendringer, altså på «mitigation». Det er naturlig, siden vi her i landet så langt stort sett har vært spart for både å måtte tilpasse oss og å lide. Men det vil endre seg. Som psykolog i Samisk nasjonalt kompetansesenter – psykisk helsevern (SANKS), basert i Finnmark, har jeg vært opptatt av et arktisk perspektiv og et urfolksperspektiv. Andre steder i Arktis har klimaendringene allerede fått store konsekvenser, ikke minst for en rekke sårbare urfolkssamfunn. I Alaska står for eksempel over 30 små samfunn på en liste over steder som må flyttes på grunn av klimaendringene. I Canada ser samfunn sitt tradisjonelle levevis bli alvorlig forstyrret av endringer i klimaet. Dette har naturligvis også følger for folks psykiske helse. Selv er jeg med i en gruppe forskere fra Canada, Alaska, Danmark/Grønland og Norge som er engasjert i slike problemstillinger. Altså «adaptation» og «suffering». Andre psykologer igjen har sikkert andre perspektiver og erfaringer. Fronten er lang, som Arne Næss sa, og det er på tide at engasjerte psykologer begynner å snakke sammen.